

Dreptul Uniunii Europene

Aprilie 2011

Jurisprudență	1
Legislație	5

Aprilie 2011

Jurisprudență

Dreptul Uniunii Europene

În data de 7 aprilie 2011, Curtea de Justiție a Uniunii Europene („Curtea”) s-a pronunțat în cauza C-402/09 (*Tatu*) asupra compatibilității cu dreptul Uniunii Europene a prevederilor din dreptul român în materia taxei de poluare pentru autovehicule.

Scurt Istoric

Prima taxă specială pentru autovehicule și autoturisme a fost reglementată cu efect de la 1 ianuarie 2007 (data aderării României la Uniunea Europeană) prin articolele 2141 - 2143 din Codul Fiscal, fiind cunoscută sub denumirea de „taxă de primă înmatriculare”. Aplicarea acestei taxe în cazul autoturismelor de ocazie a fost amplu contestată ca fiind contrară articolului 90 TCE (actualul articol 110 TFUE), culminând chiar cu declanșarea de către Comisie a procedurii de constatare a încălcării tratatelor Uniunii Europene (infringement) de către România (a se vedea notificările Comisiei din 21 martie 2007 (RO, EN) și 28 noiembrie 2007 (RO, EN). În plus, instanțele române au admis cu largă majoritate cererile de restituire a taxei de primă înmatriculare, tocmai pe temeiul incompatibilității reglementării naționale cu dreptul Uniunii.

În acest context a fost adoptată Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 50 din 21 aprilie 2008 pentru instituirea taxei pe poluare pentru autovehicule (publicată în Monitorul Oficial nr. 327 din 25 aprilie 2008), în vigoare de la 1 iulie 2008 și care a fost ulterior modificată printr-o serie de acte normative (în continuare „O.U.G. nr. 50/2008”).

Acțiune Principală și Întrebarea Preliminară

Curtea a fost sesizată de Tribunalul Sibiu, care la rândul-i judeca o cerere prin care reclamantul solicitase restituirea sumei plătite cu titlu de taxă de poluare pentru autoturismul pe care îl cumpărase în iulie 2008 din Germania. Autovehiculul se încadra în categoria M1, respecta norma de poluare Euro 2 și fusese fabricat în anul 1997. Taxa de poluare fusese stabilită de Administrația Finanțelor Publice Sibiu printr-o decizie din 27 octombrie 2008, iar acțiunea judecătorească a fost introdusă de reclamant la data de 17 decembrie 2008.

Motivarea reclamantului în susținerea cererii sale a fost axată pe incompatibilitatea prevederilor O.U.G. nr. 50/2008 cu dreptul Uniunii Europene, întrucât este aplicată autovehiculelor de ocazie introduse în România dintr-un alt stat membru și înmatriculate prima dată în țară, deși în cazul autovehiculelor

similare deja înmatriculate în România nu se mai aplica aceeași taxă. Drept urmare, în opinia reclamantului legislația română încurajează cumpărătorii români să achiziționeze autovehiculele deja înmatriculate în România, în detrimentul celor din alte state membre.

În acest context, Tribunalul Sibiu a suspendat judecarea și a trimis Curții următoarea întrebare preliminară: *„Contravin dispozițiile O.U.G. nr. 50/2008, cu modificările ulterioare, dispozițiilor articolului 90 CE; se instituie într-adevăr o măsură vădit discriminatorie?”*

Curtea a calificat mai întâi această întrebare în sensul că ea nu se poate referi decât la forma inițială a O.U.G. nr. 50/2008, întrucât aceasta era forma în vigoare la momentul aplicării taxei de poluare ce face obiectul acțiunii principale (27 octombrie 2008).

Apoi, Curtea a arătat că taxa de poluare instituită prin O.U.G. nr. 50/2008 nu întrunește condițiile unei discriminări directe, întrucât reglementarea nu face vreo deosebire în funcție de proveniența autovehiculului, de proprietarii acestora, ori de cetățenia acestora din urmă. Totuși, această concluzie nu înlătură posibilitatea ca un impozit intern să fie indirect discriminatoriu în virtutea efectelor sale, așa cum a fost reținut și în Cauza C-290/05 (Nadasdi și Nemeth). Din acest punct de vedere Curtea a analizat dacă taxa de poluare creează o discriminare indirectă între autovehiculele de ocazie importate și cele similare prezente deja pe teritoriul național, tratând cele două situații diferite ce pot apărea:

- Comparând situația autovehiculelor de ocazie importate cu a celor similare înmatriculate anterior în România și supuse, la acel moment, aceleiași taxe, Curtea a concluzionat că nu există nicio discriminare indirectă. Aceasta pentru că valoarea taxei respective este calculată luând în considerare deprecierea reală a autovehiculelor, pe lângă poluarea cauzată de vehicul și capacitatea cilindrică. Drept urmare, „un sistem precum cel instituit prin O.U.G. nr. 50/2008, care ia în considerare, la calcularea taxei de înmatriculare, deprecierea autovehiculului prin utilizarea unor bareme forfetare, detaliate și fundamentate din punct de vedere statistic, bazate pe elementele referitoare la vechimea și la rulajul mediu anual real ale acestui vehicul, la care se poate adăuga, la cererea contribuabilului și pe cheltuiala acestuia, realizarea unei expertize cu privire la starea generală a vehiculului menționat și a dotărilor sale, asigură că această taxă, atunci când este aplicată

vehiculelor de ocazie importate, nu depășește valoarea reziduală a taxei menționate încorporată în valoarea vehiculelor de ocazie similare care au fost înmatriculate anterior pe teritoriul național și au fost supuse, cu ocazia acelei înmatriculări, taxei prevăzute de O.U.G. nr. 50/2008”.

- Analizând comparativ situația autovehiculelor de ocazie importate și a celor similare înmatriculate pe teritoriul național anterior instituirii taxei de poluare, Curtea a amintit mai întâi că, deși statele membre nu sunt împiedicate să introducă impozite noi sau să modifice cota ori baza impozabilă, statele nu pot stabili regimul unor noi taxe în mod nelimitat. Mai mult, Curtea a subliniat că „[d]impotrivă, potrivit unei jurisprudențe constante, interdicția prevăzută la articolul 110 TFUE trebuie să se aplice de fiecare dată când un impozit fiscal este de natură să descurajeze importul de bunuri provenind din alte state membre favorizând produsele naționale” (par. 52). În acest sens, un aspect important este acela că autovehiculele deja înmatriculate pe teritoriul unui stat membru sunt „produse naționale” în sensul articolului 110 TFUE, astfel că ele sunt produse concurente pentru autovehiculele cumpărate în scopul importării din alte state membre. Cum favorizarea vânzării autovehiculelor naționale nu este permisă în lumina articolului 110 TFUE, iar reglementarea cuprinsă în O.U.G. nr. 50/2008 a avut un astfel de efect demonstrat inclusiv statistic, Curtea a concluzionat că în situația analizată reglementarea română contravine dreptului Uniunii (mai exact articolului 110 TFUE).

Drept urmare, Curtea a precizat că „trebuie să se răspundă la întrebarea adresată că articolul 110 TFUE trebuie interpretat în sensul că se opune ca un stat membru să instituie o taxă pe poluare aplicată autovehiculelor cu ocazia primei lor înmatriculări în acest stat membru, dacă regimul acestei măsuri fiscale este astfel stabilit încât descurajează punerea în circulație, în statul membru menționat, a unor vehicule de ocazie cumpărate în alte state membre, fără însă a descuraja cumpărarea unor vehicule de ocazie având aceeași vechime și aceeași uzură de pe piața națională”.

Consecințe în plan național – Scurte Observații

După cum a subliniat și Curtea, decizia de față privește doar interpretarea variantei inițiale a O.U.G. nr. 50/2008. Prin urmare, este de necontestat faptul că taxa de poluare încasată de autoritățile fiscale române în perioada cât a fost în

vigoare forma respectivă (1 iulie – 15 decembrie 2008) trebuie restituită, întrucât a fost stabilită în temeiul unei reglementări care contravine dreptului Uniunii.

Trebuie însă menționat că modificările ulterioare ale O.U.G. nr. 50/2008 au vizat în principal modul de calcul al taxei, fără însă a modifica domeniul său de aplicare (art. 4 lit. (a) din O.U.G. nr. 50/2008). Drept urmare, analiza făcută de Curte cu privire la incompatibilitatea cu articolul 110 TFUE a unei prevederi naționale ce descurajează punerea în circulație a unor vehicule de ocazie cumpărate în alte state membre rămâne deplin aplicabilă cu referire la oricare din formele O.U.G. nr. 50/2008.

Mai mult decât atât, în prezent O.U.G. nr. 50/2008 nu mai introduce în calculul taxei de poluare rulajul anual sau deprecierea autovehiculului supus înmatriculării, astfel că instanțele naționale ar putea constata o incompatibilitate între prevederile O.U.G. nr. 50/2008 și articolul 110 TFUE chiar și acolo unde ea nu a fost constatată de Curte din prisma formei inițiale a reglementării naționale (i.e. neutralitatea taxei de poluare în privința vehiculelor de ocazie importate și a vehiculelor de ocazie similare înmatriculate anterior pe teritoriul național și supuse, cu ocazia acelei înmatriculări, aceleiași taxe).

Cu toate acestea, modalitățile procedurale în care restituirea taxei de poluare poate fi făcută au fost, și probabil vor mai fi, subiect de controversă și practică judiciară neunitară. Vom arăta pe scurt doar că unele instanțe române au admis cererile de restituire doar în cazul în care decizia de calcul a taxei de poluare a fost contestată în termen de 30 de zile (termen care, mai ales dacă ne raportăm la forma inițială a O.U.G. nr. 50/2008, a trecut de multă vreme), în vreme ce alte instanțe au admis cererile de restituire dacă au fost formulate în interiorul termenului general de prescripție de 5 ani aplicabil în materie fiscală și prevăzut de articolul 135 din Codul de Procedură Fiscală, motivând că reglementarea taxei de poluare este incompatibilă cu dreptul european, așa cum a fost confirmat și de către Curte. Nu mai puțin însă, întrucât Curtea a constatat deja dreptul contribuabililor la rambursarea impozitelor prelevate de un stat membru cu încălcarea dreptului Uniunii (C-199/82 San Giorgio, C-62/93 BP Soupergaz, C-441/98 și C-442/98 Michailidis), rezultă că toți contribuabilii care au plătit taxa de poluare trebuie să aibă posibilitatea recuperării sumelor astfel achitate, astfel că cea de-a doua orientare prezentată mai sus pare de preferat.

Pe 5 aprilie 2011 a fost adoptată **Directiva 2011/36/UE a Parlamentului European și a Consiliului privind prevenirea și combaterea traficului de persoane și protejarea victimelor acestuia („Directiva 2011/36/UE”)** în scopul reglementării unor norme

minime privind definirea infracțiunilor și stabilirea sancțiunilor penale în materie de trafic de persoane și, pe de altă parte, stabilirea de măsuri de prevenire și protecție a victimelor traficului de persoane.

Directiva 2011/36/UE prevede că stabilirea acestor măsuri trebuie să aibă în considerare sexul victimei traficului de persoane, argumentând soluția în considerentele directivei prin faptul că bărbații și femeile sunt adesea subiecți ai traficului în scopuri diferite.

Directiva 2011/36/UE reglementează **elementul material al infracțiunilor aferente traficului de persoane**, circumstanțele agravante și sancțiunile aplicabile, ce trebuie să reprezinte norme minime de luat în considerare de către statele-membre. Astfel, recrutarea, transportul, transferul, adăpostirea sau primirea de persoane, inclusiv schimbul sau transferul de control asupra persoanelor în cauză, efectuate sub amenințare sau prin uz de forță sau prin alte forme de constrângere, prin răpire, prin fraudă, prin înșelăciune, prin abuz de putere sau profitând de starea de vulnerabilitate sau prin oferirea sau primirea de bani sau de alte foloase pentru a obține consimțământul unei persoane care deține controlul asupra alteia, în vederea exploatării trebuie pedepsite cu închisoarea de cel puțin cinci ani.

Constituie **circumstanțe agravante**, conducând la pedeapsa cu închisoarea de cel puțin 10 ani:

- săvârșirea infracțiunilor menționate împotriva unei victime care era deosebit de vulnerabilă, inclusiv împotriva copiilor victime;
- săvârșirea infracțiunilor menționate în cadrul unei organizații criminale, în sensul Deciziei-cadru 2008/841/JAI din 24 octombrie 2008 a Consiliului privind lupta împotriva crimei organizate;
- punerea în pericol a vieții victimei în mod intenționat sau din neglijență gravă;
- săvârșirea infracțiunilor menționate prin acte grave de violență sau provocând vătămări deosebit de grave victimei;
- săvârșirea de către un funcționar public în exercitarea atribuțiilor acestuia.

Totodată, statele membre trebuie să ia măsurile necesare pentru ca **instigarea, complicitatea sau tentativa** la aceste infracțiuni să fie pasibile de sancțiuni.

În toate cazurile, consimțământul unei victime a traficului de persoane la exploatare, indiferent dacă este intenționat sau efectiv, este irelevant atunci când

a fost folosit oricare dintre mijloacele prezentate mai sus.

Directiva 2011/36/UE reglementează expres și **răspunderea penală a persoanelor juridice**, atunci când infracțiunea a fost săvârșită în beneficiul acestora de către orice persoană acționând în nume propriu sau în calitate de prepus, având o funcție de conducere în cadrul persoanei juridice respective, pe baza: (a) unei împuterniciri din partea persoanei juridice; (b) a unei prerogative de a lua decizii în numele persoanei juridice respective; sau (c) a unei prerogative de a exercita control în cadrul persoanei juridice. Tragerea la răspundere a persoanei juridice nu exclude demersurile împotriva persoanei fizice participante la săvârșirea infracțiunii. Definiția noțiunii de „persoană juridică” în accepțiunea Directivei 2011/36/UE exclude statul, organismele publice și organizațiile publice internaționale. **Sancțiunile aplicabile persoanelor juridice** includ amenzi penale sau de altă natură și eventual alte sancțiuni, precum:

- excluderea de la dreptul de a primi beneficii publice sau ajutor public;
- interdicția temporară sau permanentă de a desfășura activități comerciale;
- plasarea sub supraveghere judiciară;
- lichidarea judiciară;
- închiderea temporară sau permanentă a unităților care au servit la săvârșirea infracțiunii.

Statele membre trebuie să ia măsurile necesare pentru a se asigura că autoritățile lor competente au dreptul de a pune sub sechestru și de a confisca mijloacele și produsele obținute în urma săvârșirii infracțiunilor ce fac obiectul Directivei 2011/36/UE. În plus, ele trebuie să asigure faptul că începerea sau continuarea procesului penal împotriva autorilor infracțiunilor aferente traficului de persoane nu este condiționată de existența unei sesizări prealabile făcute de victimă.

Directiva 2011/36/UE reglementează regulile de stabilire a **competenței** după locul săvârșirii faptei sau cetățenia autorului faptei. Un stat membru își poate extinde competența pentru cazul infracțiunilor săvârșite în afara teritoriului său în cazul în care: (a) infracțiunea a fost săvârșită împotriva unuia dintre resortisanții săi sau a unei persoane care își are reședința obișnuită pe teritoriul său; (b) infracțiunea a fost săvârșită în folosul unei persoane juridice care își are sediul pe teritoriul său; sau (c) autorul infracțiunii își are reședința obișnuită pe teritoriul său.

În ceea ce privește **asistența și sprijinul pentru victimele traficului de persoane**, acestea trebuie acordate atât înainte și pe parcursul procedurilor penale, cât și

după încheierea acesta pentru o perioadă de timp corespunzătoare, nefiind condiționate de dorința victimei de a coopera pe parcursul procesului penal. Asistența pentru victimele traficului de persoane cuprinde acordarea unei cazări adecvate și sigure, acordarea de asistență materială, precum și tratamentul medical necesar, inclusiv asistență psihologică, consiliere și informare și servicii de traducere și interpretariat.

Măsurile de protecție reglementate de Directiva 2011/36/UE se aplică suplimentar față de cele reglementate în Decizia-cadru nr. 2001/220/JAI a Consiliului din 15 martie 2001 privind statutul victimelor în cadrul procedurilor penale, care stabilește un set de drepturi ale victimelor în cadrul procedurilor penale, inclusiv dreptul la protecție și la despăgubiri. Totodată, victimele traficului de persoane beneficiază de consilierea juridică și reprezentare juridică gratuită, inclusiv în vederea solicitării de despăgubiri.

În urma unei evaluări individuale a fiecărei victime, statele membre se asigură că acestea beneficiază de un tratament specific, menit să prevină victimizarea secundară prin evitarea pe cât posibil a repetării inutile a interogatoriilor, contractul vizual între victime și acuzați în cadrul procedurilor penale, depunerea mărturiei în ședință publică sau adresarea de întrebări inutile despre viața privată.

Având în vedere situația mai vulnerabilă a copiilor și riscul mai mare de a fi victime a traficului de persoane, Directiva 2011/36/UE prevede **măsuri specifice pentru asistența victimelor copii**, prin evaluarea situației specifice a fiecăreia, în scopul găsirii unei soluții durabile pentru acestea. Reglementările principale constă în asigurarea unui reprezentant în cazul în care pe parcursul procedurilor penale există un conflict de interes între titularii răspunderii părintești și copil și măsuri necesare pentru asigurarea protecției copilului în timpul audierilor acestuia. Trebuie menționat că, în scopul Directivei 2011/36/UE, „copil” înseamnă orice persoană care are mai puțin de 18 ani.

În ceea ce privește **măsurile de prevenire a traficului de persoane**, statele membre trebuie să ia măsuri corespunzătoare pentru educarea și formarea profesională prin campanii de informare și de sensibilizare, programe de cercetare și de educare. În plus, trebuie asigurată formarea profesională constantă a funcționarilor care intră în contact cu victimele, inclusiv a polițiștilor de pe teren.

O prevedere importantă o reprezintă obligația statelor membre de a avea în vedere luarea de măsuri pentru incriminarea utilizării serviciilor care fac obiectul exploatarei victimelor traficului de persoane, atunci când utilizatorii serviciilor respective cunosc faptul că persoana care le prestează este victimă a infracțiunilor

ce fac obiectul Directivei 2011/36/UE.

La nivelul statelor membre trebuie instituți raportori naționali, care realizează evaluări ale tendințelor în materie, măsurători ale rezultatelor acțiunilor de combatere a traficului, colectarea de date statistice și raportarea acestora unui coordonator antitrafic. Pe baza acestor date, Comisia prezintă la fiecare doi ani, cu contribuția coordonatorului antitrafic, un raport privind progresele înregistrate în combaterea traficului de persoane.

Prevederile Directivei 2011/36/UE trebuie transpuse în dreptul intern al fiecărui stat membru până la data de **6 aprilie 2013**, fiecare stat transmițând Comisiei textul dispozițiilor de transpunere.

Autori

andreea.lisievi@tuca.ro

ruxandra.frangeti@tuca.ro

Detalii contact:

Piața Victoriei
Șoseaua Nicolae Titulescu nr. 4-8
America House, aripa de vest, et. 8
Sector 1
București 011141
România

 (40-21) 204 88 90

 (40-21) 204 88 99

 office@tuca.ro

 www.tuca.ro

Disclaimer

Acest material informativ are numai un caracter orientativ. Scopul său nu este de a oferi consultanță juridică cu caracter definitiv, care se va solicita conform fiecărei probleme legale în parte.

Pentru detalii și clarificări privind oricare dintre subiectele tratate în Buletinul Legislativ, persoanele de contact sunt:

Florentin Țuca, Avocat asociat coordonator (florentin.tuca@tuca.ro)

Cornel Popa, Avocat asociat (cornel.popa@tuca.ro)

Cristian Radu, Avocat colaborator coordonator (cristian.radu@tuca.ro)